

Zadeva:

AKTIVNOSTI V LETU 2018 NA PODROČJU PRIMARNE PREVENTIVE ZA LETO 2018, za sejo Strokovnega sveta iz dne, 27.3.2018 NA ONKOLOŠKEM INŠTITUTU

S primarno preventivo lahko preprečimo do 40 odstotkov vseh rakov, in sicer z obvladovanjem ključnih dejavnikov tveganja, kot so kajenje, škodljiva in tvegana raba alkohola, nezdrava prehrana, pomanjkanje telesne dejavnosti ter čezmerna teža in debelost, čezmerno sončenje in izpostavljenost karcinogenom v delovnem in bivalnem okolju.

V letu 2018 načrtujemo po posameznih področjih naslednje aktivnosti:

TOBAK, ALKOHOL

PRIPRAVA PREDPISOV

Na podlagi Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov (ZOUTPI), Zakona o omejevanju porabe alkohola (ZOPA) in Zakona o zdravstveni ustreznosti živil in izdelkov ter snovi, ki prihajajo v stik z živili – cel 15. Člen (ZZUZIS) bodo v letu 2018 začeli veljati naslednji pravilniki:

Tobak:

- Pravilnik o enotni embalaži tobačnih izdelkov,
- Pravilnik o identifikacijski oznaki in varnostnem elementu na tobačnih izdelkih,
- Pravilnik o dovoljenjih za prodajo tobačnih in povezanih izdelkov.

Alkohol:

- Pravilnik o dovoljenjih za prodajo alkoholnih pijač na javnih prireditvah.

Javni razpis alkohol in tobak

Na podlagi strateških ciljev na področju tobaka in alkohola v okviru javnega razpisa sofinanciramo in spremljamo 16 programov NVO, ki trajajo 3-leta (2017, 2018, 2019). Programi vključujejo zmanjševanje tvegane in škodljive rabe alkohola in zmanjševanja rabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v višini 3.034.577 EUR.

Projekt SOPA – Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola

Ministrstvu za zdravje je v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 zagotovilo 6 milijonov EUR evropskih sredstev za ta projekt.

Namen 6 letnega projekta je zmanjševanje čezmernega pitja alkohola in njegovih negativnih učinkov na zdravje obravnavanega ter vzpostavitev odgovornega odnosa do alkohola.

Pristop projekta SOPA temelji na:

- povezovanju zdravstvenega in socialnega sektorja ter drugih pomembnih deležnikov znotraj lokalnih skupnosti (nevladne organizacije, občine, policija, lokalni mediji).

S tovrstnim pristopom, ki bo uporabnike storitev različnih sektorjev naslavljal z vidika zdravega življenjskega sloga in problematike pitja alkohola na individualni in skupnostni ravni, se s projektom cilja na odpravljanje oziroma zmanjševanje tveganega in škodljivega pitja alkohola in posledično zmanjševanje vseh negativnih posledic na različnih ravneh.

Tobak 2018:

- Izvedba raziskave javnega mnenja na področju tobaka in alkohola
- obeležitev Svetovnega dne brez tobaka, ki ima letos naslov "Tobak in bolezni srca in ožilja", 29. 5. na OE NIJZ LJ
- priprava osnutka Strategije za zmanjševanje posledic rabe tobaka
- širitev urnika delovanja brezplačne telefonske linije 080 2777 za pomoč pri opuščanju kajenja tudi na dopoldanski čas in med vikendi
- ratifikacija protokola za odpravo nezakonite trgovine s tobačnimi izdelki

Alkohol 2018:

- priprava dveletnega akcijskega načrta za omejevanje porabe alkohola in zmanjševanje škodljivih posledic rabe alkohola
- izvedba 4. nacionalne konference o alkoholni politiki, november 2018
- aktivnosti MOSA: Mobilizacija skupnosti za odgovornejši odnos do alkohola

IZPOSTAVLJENOST SONCU IN SOLARIJEM

V okviru javnega razpisa sofinanciramo in spremljamo 3-letni (2017, 2018, 2019) program v »Pametno s soncem za zdravo in mladostno kožo«, ki vključuje povečanje osveščenosti splošne javnosti ter še posebej rizičnih skupin prebivalstva (mladi, ženske) o škodljivih vplivih UV sevanja na kožo, ki je glavni povzročitelj malignega melanoma, ter spodbujanje k preventivnim ukrepom in je nadaljevanje/razširitev programa, izvajanega v 2015/16 v višini 36.765,60 EUR.

DELOVNO OKOLJE

- Sofinanciranje in spremljanje strokovnih in razvojnih naloge na področju varovanja zdravja delavcev za leto 2018, katerih izvajalec je KIMDPŠ, v višini 25.000,00 eur.
- V letu 2017 se je začel izvajati projekt Varno delo na soncu, kateri se nadaljuje tudi v letu 2018. Več na <https://zssszaupnikvzd.si/kampanje/varno-delo-na-soncu/>
- V okviru teh nalog se izvaja tudi Projekt Varno delo z azbestom, za krovce in druge gradbene delavce.
- Nadaljujejo se aktivnosti za delavce, ki so na svojem delovnem mestu pogosto srečujejo z azbestnimi in azbestcementnimi izdelki in/ali odpadki, aktivnosti so bile usmerjene o ozaveščanju delavcev o nevarnosti azbesta za zdravje in okolje in jih s pomočjo orodij promocije zdravja na delovnem mestu usposobiti za varno delo.
- Sofinanciranje in spremljanje NIJZ, OE Ravne na Koroškem so nadaljevali z aktivnostmi oziroma s Programom zmanjšanja škode za zdravje pri ljudeh v Zgornji Mežiški dolini zaradi obremenjenosti s težkimi kovinami, v skladu z Odlokom o območjih največje obremenjenosti okolja in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini (v višini 45.500,00 eur).
- Sofinanciranje in spremljanje CRP - Ovrednotenje sistema izvajanja dejavnosti medicine dela v Sloveniji za leti 2017 in 2018 v višini 17.500,00 eur.
- Na podlagi Resolucije o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu 2018 – 2027 bo za področje obvladovanje raka Ministrstvo za zdravje prioriteto pristopilo k:
 1. Ureditvi in uveljavitvi sistema ugotavljanja, potrjevanja in prijavljanja poklicnih bolezni z ukrepi
 2. Pripravi, sprejemu in uveljavitvi predpisov, ki bodo uredili ugotavljanje, potrjevanje in prijavljanje poklicnih bolezni

3. Sprejemu Pravilnika o poklicnih boleznih (2018)
4. Vzpostavitvi sistema za ugotavljanje poklicnih boleznih (2018-2019)
5. Reviziji predpisa o preventivnih zdravstvenih pregledih
6. Spremembi Pravilnika o zdravstvenih pregledih delavcev 2018
7. Pripravi zakonodaje, ki bo urejala pogoje za izvajalce medicine dela 2019-2020
8. Izvajanju, spremljanju in nadgrajevanju programov promocije zdravja na delovnem mestu, usmerjenih v preprečevanje kroničnih boleznih in ohranjanje sposobnosti za delo;
9. Vzpostavitvi nacionalne platforme za zagotavljanje strokovne podpore delodajalcem za izvajanje programov promocije zdravja na delovnem mestu
10. Pripravi strokovnih izhodišč na podlagi katerih se bo vzpostavila platforma 2018
11. Vzpostavitvi in ureditvi spletne platforme za programe promocije zdravja na delovnem mestu 2018-2019

IONIZIRAJOČE SEVANJE (radon)

Aktivnosti Uprave za varstvo pred sevanji na področju omejevanja izpostavljenosti radonu bodo v letu 2018 sledeče:

- nadaljevanje sistematičnega pregledovanja delovnega okolja zaradi radona (meritve v vzgojno- izobraževalnih, zdravstvenih, kulturnih ustanovah);
- izvajanje sistematičnega pregledovanja bivalnega okolja v 12 občinah z največjimi koncentracijami radona v zemljini;
- sodelovanje z MIZŠ in s predstavniki vzgojno-izobraževalnih ustanov na temo ozaveščanja glede radona;
- razdelitev zloženke o radonu za vse učence 1. letnika srednjih šol;
- možnost izposoje preprostih merilnikov koncentracije radona;
- izvajanje uredbe o nacionalnem radonskem programu.

Za področje izpostavljenosti soncu in solarijem:

- priprava in razdelitev zloženke o izpostavljenosti soncu in solarijem za učence 7. razred osnovnih šol

PREHRANA IN GIBANJE

- izvajanje 112 aktivnosti Akcijskega načrta Resolucije o Nacionalnega programa o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje (v nadaljevanju Re NPPTDZ) gibanje do leta 2018 ,
- sestanki operativne skupine in skupine državnih sekretarjev za izvajanje Re NPPTDZ
- priprava strokovnih izhodišč za novi večletni akcijski načrt 2019-2022
- izvajanje programov v okviru JR na področju prehrane in telesne dejavnosti

Javni razpis prehrana in telesna dejavnost

V okviru javnega razpisa sofinanciramo in spremljamo 19 NVO programov, ki trajajo 3-leta (2017, 2018, 2019) za spodbujanje zdravega prehranjevanja in telesne dejavnosti v vrednosti 1.900.000 evrov.

PROMOCIJE IN KAMPANIJE NAMENJENE PREVENTIVI

- Vzpostavitev novega portala dpor.si v letu 2018
- Kampanije na področju alkohola: Slovenija piha 0,0: Planica 24. in 25.marec 2018 Več na: http://www.mz.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/7612/
November 2018
- Kampanija na področju kajenja: kajenje v avtomobilu – prvi teden v septembru 2018
- Kampanija na področju prehrane in telesne dejavnosti: Dober tek Slovenija 2018

- V oktobru 2018 bo organiziran skupni nastop presejalnih programov Dora, Zora in Svit na sejmu Narava zdravje 2018
- V sodelovanju z OKS in drugimi pristojnimi resorji bomo sodelovali pri organizaciji Evropskega tedna športa.
- Skupaj z MZI in drugimi pristojnimi resorji bomo organizirali evropski teden mobilnosti
- 5.4.2018 je Ministrstvo za zdravje z ostalimi resorji sodelovalo pri organizaciji kulturnega bazarja. Več na <http://www.kulturnibazar.si/domov/>

OKUŽBE, POVEZANE Z RAKOM (CEPLJENJE, OKUŽBE S HPV, HEPATITIS B)

- Izvajanje Načrta ukrepov za povečanje deleža cepljenih v RS
- Sodelovanje na strokovnem srečanju Zdravniške zbornice Slovenije in Zbornice zdravstvene nege na temo: *Imamo zdravstveni delavci res dovolj informacij o cepljenju?* in na 2. študentskem kongresu na temo: *Izzivi sodobnega cepljenja*, ki so ga pripravili študenti medicine v okviru projekta Imuno. - Izvajanje aktivnosti v okviru Evropskega tedna cepljenja z naslovom: Cepiva delujejo (priprava enotnih sporočil, izvedba novinarske konference, sodelovanje strokovnjakov v lokalnih in nacionalnih medijih, objava informacij o cepljenju na različnih socialnih omrežjih...)
- Nadaljevanje priprave predloga sprememb Zakona o nalezljivih boleznih s poudarkom na vsebini izvajanja cepljenja v RS;
- Polno delovanje elektronskega registra cepljenih oseb (eRCO)

PREVENTIVNI PROGRAMI V OKVIRU PRIMARNEGA ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

DJZ sodeluje v projektne svetu za Referenčne ambulante ter programskih svetih vseh treh presejalnih programov: ZORA, DORA in SVIT. Usklajujemo naloge, ki izvirajo iz Pravidnika o preventivnem zdravstvenem varstvu na primarni ravni in se nanašajo na izvajanje nacionalnega programa preventive srčno-žilnih bolezni v širšem kontekstu preprečevanja kroničnih nenalezljivih bolezni v ambulantah splošne/družinske medicine.

OKREPITEV PREVENTIVNIH PRISTOPOV NA PRIMARNI RAVNI ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih

Strokovno podporo in usmerjanje pri izvajanju projektnih aktivnosti ter vsebinsko spremljanje bosta izvajala MZ in NIJZ v okviru »Modela skupnostnega pristopa krepitve zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih«, za katera so odobrena finančna sredstva v višini 2.986.273,00 EUR.

Namen projekta:

- krepitev javnozdravstvene vloge ZD
- implementacija nadgradenj preventivnih pregledov za otroke in mladostnike,
- izvajanje preventivnih obravnav za ogrožene otroke in mladostnike ter
- izvajanje integrirane preventive kroničnih bolezni na primarni ravni zdravstvenega varstva,
- vključevanje ranljivih oseb v preventivno zdravstveno varstvo ter
- uvajanje modela skupnostnega pristopa za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih.

Čas izvajanja projekta: 2 leti (od februarja 2018 do decembra 2019)

Z implementacijo nadgradenj preventivnih programov bo prispevalo:

- k boljši informiranosti posameznikov, motiviranosti in posledično vključenosti v preventivne programe ter k dostopnejšim, sprejemljivejšim in ustrežnejšim preventivnim obravnavam.
- z vidika izvajalcev: boljše doseganje ciljev preventivnih programov zaradi usklajenega izvajanja preventive, timskega pristopa, sodelovanja in povezovanja med vsemi izvajalci preventivnih programov v ZD in pripadajočem lokalnem okolju.
- k boljšemu zdravju in z zdravjem povezani kakovosti življenja prebivalcev 25 lokalnih skupnostih.

Predvideni rezultati:

- Nove strukture v ZD za podporo pri izvajanju integrirane preventive in zmanjševanje neenakosti v zdravju za vse populacijske skupine;
- 25 centrov za krepitev zdravja (samostojne enote v ZD, z lastnim kadrom, okrepitev skrbi za javno zdravje, zmanjševanje neenakosti v zdravju, kakovostni preventivni programi, izboljšanje kazalnikov zdravja na lokalni ravni);
- Vključitev ranljivih skupin v preventivne programe;
- Izvajanje nadgradenj pri preventivnih pregledih otrok in mladostnikov;
- Izvajanje dodatnih preventivnih aktivnosti patronažne službe;
- Po modelu skupnostnega pristopa vzpostavitev Lokalne skupine za krepitev zdravja in zmanjševanje neenakosti v zdravju (okrepitev povezovanja in sodelovanja sodelujočih struktur in deležnikov v lokalnem okolju);
- Izgradnja ustreznih kapacitet, prostorov in nakup opreme za tiste ZD, ki bodo izbrani na javnem razpisu.

Finančna vrednost projekta, kjer gre 25 novih centrov za krepitev zdravja, je v vrednosti cca 12 mio evrov.

OPOLNOMOČENJE IN OZAVEŠČANJE NA PODROČJU KRONIČNIH NENALEZLJIVIH BOLEZNI

Javni razpis

V okviru javnega razpisa sofinanciramo in spremljamo 3-letne (2017, 2018, 2019) programe nevladnih organizacij (v nadaljevanju NVO), ki so namenjeni opolnomočenju in ozaveščanju na področju kroničnih nenalezljivih bolezni s finančnimi sredstvi v višini 1.229.165,00 EUR. Izbrani programi na področju raka so: Europacolon, Europa Donna, Ko-rak, Društvo onkoloških bolnikov, Slovensko združenje bolnikov z limfomom in levkemijo, RKS Murska Sobota in Zveza društev za boj proti raku.

CILJNO - RAZISKOVALNI PROJEKTI (CRP)

Sofinanciranje in spremljanje izvedbe dveh programov CRP:

- Analiza stanja na področju diagnostike in zdravljenja uroloških rakov (skupna vrednost 30.000 EUR od tega MZ 15.000 EUR)
- Kadrovske potrebe za izvajanje zdravljenja raka v RS (skupna vrednost 30.000 EUR od tega MZ 15.000 EUR)

POVZETEK:

Ministrstvo za zdravje bo okviru svoje regulativne funkcije v letu 2018 izdalo podzakonske akte na področju alkohola in tobaka.

V okviru sofinanciranja smo podprli številne projekte. Samo na področju kroničnih nenalezljivih bolezni smo podprli 18 NVO-jev v višini cca 1,200.000 EUR in tako nekaterim z novimi zaposlitvami zagotovili nemoteno izvajanje. Za ostala področja (alkohol, tobak, droge, prehrana in gibanje) si lahko pogledate v poročilo.

Iz evropskih kohezijskih sredstev smo zagotovili samo na področju alkoholne problematike 6 mio evropskih sredstev, prav tako smo za nadgradnjo in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih – 25 novih Centrov za krepitev zdravja zagotovili 12 mio sredstev.

Prav tako ima Ministrstvo za zdravje aktivno vlogo na področju promocij, kampanij, v pojavljanju v medijih.